



KURKIJOEN KOTISEUTUKESKUS

Terve, nuori! Oletko jo käynyt museossa? Jatkan kertomustani Karjalan tasavallan paikallismuseoista. Tällä kertaa kerron Kurkijoen kotiseutukeskuksesta, joka on tasavaltamme nuorimpia ja suosituimpia museoita.

Kurkijoki on maalaiskunta ja sen keskus-
taajama Lahdenpohjan piirissä. Se sijaitsee
Laatokan Laikkalanlahden luoteisrannalla yli
300 kilometriä Petroskoista länteen. Laikkalan-
lahteen laskee Kurkijoki-niminen joki.

Vanhan tarinan mukaan etelään muuttomat-
kalla olleet kurjet pysähtyivät joelle lepäämään.

Ne olivat tosi väsyneitä ja nälkäisiä. Syksy oli
niin kylmä, että joki jäätynä varhain. Monet kurjet
kuolivat kylmään ja nälkään.

Näin joki on nimetty Kurkijoeksi. Joen ran-
nalla sijaitseva kylä sai saman nimen.

Seudun ensimmäiset kanta-asukkaat olivat
saamelaisia. 1000-luvun alussa seudulle asu-
tettiin karjalaisia. Karjalaiset asuivat Laatokan
rannikolla ja rakensivat puulinnoja ja tähystys-
torneja vuorien huipuille.

Laatokan ympäristössä elämä oli hankalaa
ja vaarallista, koska Skandinavian viikingit
ryöstivät ja sotivat usein karjalaisia vastaan.
Viikinkien laivojen lähestyessä sytytettiin kor-
keille paikoille merkkitulua. Tämä oli varoitus
kylien asukkaille, jotta he voisivat paeta turvaan
linnavuorille.

Vuonna 1323 Kirjazhin pogosta (Kurkijoen
kylän venäläinen nimi) kuului Novgorodin tasa-
valtaan. Kirjazh oli Laatokan karjalaisten vanha
kauppakeskus, joka mainittiin ensimmäistä
kertaa Novgorodin tuohikirjeissä 1396-luvulla.

Vuonna 1617 Inkerin sodan jälkeen Kirjazhin
pogosta liitettiin Ruotsiin. Kirjazhin ortodoksi-
set karjalaiset eivät halunneet elää luterilaisen
Ruotsin alaisuudessa ja maksaa suuria veroja.
1600-luvun puolivälissä suurin osa heistä siirtyi
Venäjälle Tverin alueelle.



Vuonna 1668 Kirjazhin kylästä tuli Ruotsin kau-
punkki, joka nimitettiin Kronoborgiksi. Se tarkoittaa
kruunun kaupunkia, siksi Kurkijoen vaakunasta löy-
tyy Kronoborgin kaupungin kultakruunu.

Kaupunki oli tosi huomattava ja vauras. Siinä asui
yli 500 asukasta, joiden joukossa oli sekä ruotsalaisia
että suomalaisia. Kaupunkiin rakennettiin laivaveis-
tämö ja käytiin aktiivisesti kauppaa.

Vuonna 1721 Suuren Pohjan sodan päättyessä
Kronoborg liitettiin Venäjään. Vuodesta 1812 alue
kuului Suomen suuriruhtinaskunnalle ja vuodesta
1917 lähtien itsenäiselle Suomelle. Suomi joutui luo-
vuttamaan sen Neuvostoliitolle talvisodan päättyessä
1940. Jatkosodan aikana (1941—1944) Suomi valtasi
Kurkijoen, mutta Neuvostoliitto otti sen takaisin hal-
tuunsa sodan jälkeen.

Nykyään Kurkijoki on yli 1500 asukkaan maalais-
kunta. Siellä toimivat kalankasvatuseritys Kalaranta,
koulu, päiväkotit, kulttuuritalo, pieni poliklinikka ja
posti. Kunnan läpi kulkee maantie sekä Pietarin ja
Sortavalan välinen rautatie.

Joka vuosi Kurkijoella käy paljon turisteja, koska
Kurkijoen taajamalla on historiallisen asutuksen sta-
tus. Seudulla on useita ainutlaatuisia nähtävyyksiä ja
historiallisia muistomerkkejä, joita tutkitaan Kurkijo-
en kotiseutukeskuksessa.

Miten museo on perustettu

Kurkijoen kotiseutukeskus on perustettu 20. mar-
raskuuta 1999. Museon perustajia ovat Kurkijoen
kotiseutututkijat Marina Petrova ja Igor Petrov.

Alussa Kurkijoen kotiseutukeskuksella ei ollut omaa
rakennustaan. Museo oli ”virtuaalinen”. Kurkijoen mu-
seon verkkosivut (<http://kirjazh.spb.ru>) on julkaistu 1.
lokakuuta 2002. Verkkosivuilta löytyy tietoja karjalai-
sen kansan ja Lahdenpohjan piirin historiasta, kansan

aineellisesta kulttuurista, vanhoista kartoista
sekä museon uutisista. Verkkosivuilla voi käydä
tutustumassa Lahdenpohjan piirin nähtävyyk-
siin ja luontokohteisiin sekä lukea historiallisia
kirjoja, artikkeleita ja katsoa Laatokan Karjalan
valokuvia.

Vuonna 2002 museo alkoi toteuttaa Ratamo-
hanketta, jonka tarkoitus on herättää koulu-
laisten kiinnostusta kotiseutunsa historiaan.
Elokuussa 2002 museo ja Kurkijoen koulu
järjestivät kesäleirin koululaisille. Hankkeen
ryhmä kierteli Kurkijoen maalaiskunnan ympä-
ristössä ja tutustui Kurkijoen historiaan ja
nähtävyyksiin.

Verkkosivuilta löytyy Kirjazhin pogostan
kylien matkaopas, joka on laadittu koululaisten
saamien tietojen pohjalta. Museon järjestämässä
matkailutoimistossa itse koululaiset toimivat
oppaina.

Kurkijoen kotiseutukeskus todettiin Karjalan
parhaaksi museoksi Vuoden museo -kilpailussa
vuosina 2002 ja 2003.

Vuonna 2005 museo sai oman puurakennuk-
sensa, joka on 1880-luvulta. Museon ensimmäi-
siä esineitä olivat pärepihti, käsipyyhe, lapio,
pistin ja käsikivet.

Vuonna 2006 Kurkijoen museon Jäkälän
kuningaskunta -hanke voitti Vladimir Pota-
ninin hyväntekeväisyysäitiön järjestämän
Muuttuvainen museo muuttuvassa maailmassa
-kilpailun. Hankkeen tarkoitus oli kehittää eko-
matkailua Kurkijoella ja Lahdenpohjan piirissä.
Hankkeen hedelmiä ovat olleet Jäkälän kunin-
gaskunta -näyttely, ekologinen matkailureitti,
virtuaaliohjelma ja mainosvideo turisteille.

*V.I. Kovalenko, Kurkijoen
kotiseutukeskuksen
työntekijä*



Kurkijoen kotiseutukeskus kehittyy hyvää vauhtia. Se on osallistunut yli 30 Venäjän ja Karjalan museokilpailuihin vuosina 2002–2012.

Mikä museo on nykyään

Kurkijoen kotiseutukeskus sijaitsee historiallisessa talossa. 1900-luvun alussa siinä asui tunnettu suomalainen biologi ja jäkälätutkija Veli Räsänen (1888–1953) perheensä kanssa. Hän toimi Kurkijoen maamiesopiston lehtorina vuosina 1921–1940. Räsänen tutki Kurkijoen luontoa, kasvistoa, eläimistöä ja luokitteli yli 350 jäkälälajia.

Neuvostoliiton aikana museon talossa oli Kurkijoen sovhoosin hallinto. Talo on tosi vanha, siksi vuonna 2006 siinä jouduttiin tekemään korjaus- ja restaurointitöitä.

Se sijaitsee aivan Linnavuoren juurella. Linnavuori oli karjalaisten suojapaikka viikingeistä 1100–1300-luvuilla. Linnasta on säilynyt osia.

Museon alueella voi nähdä luonnon luoma dendrologinen puisto, näyttelytila, lasten kenttä ja arkeologinen hiekkalaatikko. Siellä järjestetään mielenkiintoisia tilaisuuksia, oppitunteja ja mestariluokkia.



Museon johtaja Marina Petrova on toiminut museossa vuodesta 1999. Vuonna 2002 hän sai Karjalan tasavallan palkinnon. Marina Petrova on Venäjän maantieteen seuran jäsen ja Kurkijoki-hyväntekeväisyssäätiön puheenjohtaja. Museossa toimii 11 työntekijää.

Kurkijoen kotiseutukeskukseen kuuluvat arkeologinen, luonnontieteellinen ja etnografinen osastot sekä arkisto. Museokokoelmassa on 1400 esinettä, joiden joukossa on paljon ainutlaatuisia. Niistä löytyy muun muassa viikinkiaikaisia keihäänkärkiä, pronssisolkia ja koruja.

Museon verkkosivujen tietoja käytetään aktiivisesti Lahdenpohjan piirin koulujen oppitunneilla. Verkkosivuilla käy käyttäjiä 90 maasta.

Joka vuosi museo järjestää seminaareja, konferensseja ja luentoja kaikille historiasta kiinnostuneille. Se järjestää myös kesäleirejä ja nuorten oppaiden kursseja koululaisille sekä lasten piirustuskilpailuja. Museo julkaisee muun muassa kirjoja, lehtiä ja postikortteja.

Tutustumiskäyntejä näyttelyihin ja kohteisiin

Nykyään Kurkijoen kotiseutukeskuksessa toimii näyttely, joka kertoo Lahdenpohjan piirin historiasta muinaisajasta 1900-luvun loppuun asti.

Museossa järjestetään muitakin näyttelyitä. Arkeologiasta kertova näyttely esittelee kävijöille Kurkijoen arkeologisia löytöjä neoliittisesta kivikaudesta keskiaikaan. Näyttelyssä voi tutustua seudun arkeologisten kaivausten karttaan ja kirjoihin. Siinä on esillä myös viikinkiaikaisia keihäänkärkiä, nuolien kärkiä, sotakirveitä, viikinkien käyttämiä taistelukirveitä, veitsiä, rannerenkaita ja riipuskoruja.

Etnografisessa näyttelyssä nähdään 1800–900-luvun kotitaloustarvikkeita, jotka kertovat Lahdenpohjan seudun asukkaiden elämästä ja elinkeinoista. Näyttelyssä voi tutustua naisten kotiaskareisiin, muun muassa ruoanlaittoon, kehräykseen, kudontaan, ompeluun ja kirjomiseen. Näyttelyssä on esillä rukki, kehruukone, voikirnu, hiilisilitysrauta, huhmare, käsikivet, pärepihti, käsipyyhkeitä ja kudonnoisia.

Näyttely *Sepän työ* kertoo Lahdenpohjan piirin vanhojen kylien käsitöistä. Siinä voi nähdä erilaisia rautatyökaluja, kirveitä, hevosenkenkiä ja kalastusvälineitä.

Jäkälän kuningaskunta -näyttelyssä kävijä tutustuu suomalaisen jäkälätutkijan Veli Räsänen ja hänen perheensä elämänhistoriaan. Näyttelyssä on esillä Räsänen perheen vanhoja mustavalkokuvia ja jäkäläkokoelma. Siinä kerrotaan myös siitä, miten voi käyttää jäkälää teollisuudessa ja ruoanlaitossa.

Vuoden 1941 kesä -näyttely kertoo Suuren Isänmaallisen sodan taisteluista Laatokan Karjalassa. Näyttelyssä voi nähdä sota-ajan karttoja, lehtiä, asiakirjoja ja muuta esineistöä.

Sovhoosin johtajan työhuone -näyttely kertoo Kurkijoen sovhoosin historiasta Neuvostoliiton aikana. Näyttelyssä on esillä muun muassa sovhoosin johtajan ja työntekijöiden valokuvia, kirjoja, kunniamerkkejä, asiakirjoja ja esineitä.

Metsätarina -näyttelyssä voi nähdä Lahdenpohjan piirin taitelijoiden koivusta tekemiä

veistoksia, jotka kuvaavat Kalevalan eepoksen sankareita.

Näyttelyssä *Punomalla oljesta* on esillä Lahdenpohjan piirin harrastajataiteilijoiden olkiteoksia.

Kurkijoen museo järjestää tutustumiskäyntejä Kurkijoen historiallisissa paikoissa, esimerkiksi muinaisissa asuin- ja hautapaikoissa. Kävijät tutustuvat viikinkiajan arkeologisiin muistomerkkeihin. He käyvät keskiajan karjalaisten linnavuorella, arkkitehti Lars Sonckin vuonna 1914 suunnittelemassa Andersininmäen kartanossa ja dendrologisessa puistossa.

Museo järjestää myös turistiretkiä ympäri Kurkijoen ja Lahdenpohjan aluetta.

Museossa järjestetään usein mielenkiintoisia tilaisuuksia, mestariluokkia ja erilaisia oppitunteja. Mestari luokilla koululaisille kerrotaan Kurkijoen karjalaisten elinkeinosta, kulttuurista. Myös he oppivat kehräämään villasta lankaa, kutomaan, neulomaan ja vanuttamaan huopaa.

Kurkijoen kotiseutukeskus on todella kiinnostava paikka, jossa kannattaa käydä.

Valokuvat Kurkijoen kotiseutukeskuksen arkistosta

Museon aikataulu:

Talviaika: ennakkosopimuksen mukaan

Kesäaika: Ma-Su: klo 12.00-19.00

Kurkijoen kotiseutukeskuksen osoite:

Karjalan tasavalta,
Lahdenpohjan piiri,
Kurkijoki, Zaretshnaja katu, 11
+7 (814 50) 3-44-69,
+7 89212227950

kirjazh@onego.ru
http://kirjazh.spb.ru